

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **K.W.**

skazanego z art. 200a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 grudnia 2025 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

pisma skazanego sygnalizującego potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., wydanego w sprawie o sygn. akt V KK 29/24, w której oddalono kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną,

na podstawie art. 540 § 1 k.p.k. *a contrario* oraz art. 638 k.p.k.

postanowił:

- 1. stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., wydanego w sprawie o sygn. akt V KK 29/24, w której oddalono kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 maja 2025 r. skazany K.W. zasygnalizował potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., wydanego w sprawie o sygn. akt V KK

29/24, w której oddalono kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną. W argumentacji sygnalizacji jego autor wskazał, że konieczne jest ponowne rozpoznanie kasacji, albowiem skazany nie został doprowadzony na rozprawę kasacyjną przed Sądem Najwyższym, a nadto wyznaczony mu obrońca z urzędu „unikał z nim kontaktu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że od lat w orzecznictwie i doktrynie dominuje pogląd, że - w świetle stanowczego brzmienia art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 k.p.k. w zw. z art. 544 § 1 i 2 k.p.k. - niedopuszczalne jest wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonych postanowieniem o oddaleniu kasacji. Dostrzec na tym tle należy, że w uchwale z 9 października 2000 r. (I KZP 37/00), Sąd Najwyższy (orzekający w składzie całej Izby Karnej), udzielając odpowiedzi na pytanie prawne (na gruncie stanu prawnego ukształtowanego nowelą z dnia 20 lipca 2000 r. (Dz. U. nr 62, poz. 717) a dotyczące tego, czy oddalenie kasacji, wniesionej od prawomocnego wyroku, powinno następować w formie postanowienia, czy też w formie wyroku, skonstatował m.in., że zakres rozstrzygania w postępowaniu kasacyjnym został przez ustawodawcę ograniczony wyłącznie do kwestii zbadania podstaw określonych w art. 523 k.p.k. Z istoty postępowania kasacyjnego wynika, że nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia „o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności skargi kasacyjnej, wniesionej już po prawomocnym ukończeniu postępowania. Powyższy pogląd konsekwentnie podtrzymywany był w późniejszym orzecznictwie. W postanowieniu Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2001 r. (III KO 53/99) trafnie stwierdzono iż oddalając kasację Sąd Najwyższy orzeka jedynie o niezasadności skargi kasacyjnej, i w żadnym wypadku nie wkracza w sferę, w której zaskarżony kasacją wyrok korzysta z powagi rzeczy osądzonej. W takiej sytuacji to właśnie ten wyrok jest „orzeczeniem kończącym postępowanie karne”. Orzeczeniem kończącym postępowanie karne, o jakim mowa w art. 544 § 1 i 2 k.p.k. nie jest natomiast orzeczenie Sądu Najwyższego, wydane w wyniku rozpoznania kasacji, którym kasację tę oddalono. Analogiczne stanowisko przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 maja 2010 r. (V KO 47/10), gdzie

zaznaczono, że w świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”. Wszelkie zatem podstawy wznowieniowe, w tym i określone w art. 542 § 3 k.p.k. (wznowienie z urzędu), dotyczą tylko takiego postępowania. Tym samym podkreślono, że nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*. Inne rozumienie tej konstrukcji prowadzić by musiało w konsekwencji do przyjęcia, że możliwe jest również wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego oddaleniem kasacji, gdyż kończy je przecież prawomocne orzeczenie sądu, i to w sytuacji, gdy niedopuszczalna jest już sama kasacja od orzeczenia zapadłego w wyniku uprzedniego rozpoznania kasacji (art. 539 k.p.k.).

W postanowieniu z 13 kwietnia 2016 r. (III KO 130/15), Sąd Najwyższy, odwołując się do szeregu wcześniejszych judykatów, wskazał natomiast, iż jest oczywiste, że postępowanie kasacyjne zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację w ogóle nie podlega procedurze wznowieniowej. Ugruntowane od lat stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednoznaczne. Odsyłając wnioskodawcę do licznych, szczegółowo uzasadnianych judykatów w tym miejscu należy jedynie podkreślić, że wznowienie, określone przepisem art. 540 § 1 k.p.k. oraz w art. 542 § 3 k.p.k., następuje w odniesieniu do postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Do tej kategorii orzeczeń należą tylko orzeczenia Sądu Najwyższego rozstrzygające merytorycznie o przedmiocie procesu, a więc np. orzekające (po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia) o umorzeniu postępowania, czy uniewinnieniu (art. 537 § 2 k.p.k.). Nie należy do niej natomiast postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację, jako że postanowienie to - rozstrzygające jedynie o niezasadności skargi (i niestwierdzeniu uchybień podlegających badaniu z urzędu na podstawie art. 536 k.p.k.) - nie narusza prawomocności orzeczenia, które tą kasacją zostało zaskarżone i które zakończyło postępowanie. W takim razie, w świetle art. 544 § 2 k.p.k. oraz przepisów wymienionych powyżej, nie ulega wątpliwości, że postępowanie o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację jest niedopuszczalne.

Warto zauważyć, że tożsamy pogląd dominuje również w literaturze (zob. T. Grzegorzczak [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. III, Kraków 2003; D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Z. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2013; J. Matras [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, red. K. Dudka, Warszawa 2020; D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020).

Nadto za trafnością przywołanego wyżej stanowiska opowiedział się również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 marca 2023 r., (I KZP 17/22). W orzeczeniu tym, rozważając kwestię zasadności odstąpienia od zaprezentowanego wyżej paradygmatu interpretacyjnego (i w konsekwencji dopuszczenia możliwości wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji), w związku z eksponowanymi przez sąd pytający względami dotyczącymi kryzysu konstytucyjnego związanego z ukształtowaniem Krajowej Rady Sądownictwa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., wskazano m.in., że: „(...) nie budzi oczywiście wątpliwości okoliczność, że sygnalizowane kwestie dotyczące kryzysu konstytucyjnego są niezwykle ważne. Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym wymagają one jednak stosownej interwencji ustawodawcy, a nie dostosowywania wykładni przepisów do tej szczególnej sytuacji poprzez odejście od utrwalonych od wielu lat, tak w orzecznictwie, jak i w literaturze poglądów prezentowanych na omawianym gruncie. Stabilna wykładnia prawa stanowi przecież istotną wartość (...). Powyższe rozważania w ocenie Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym implikują stwierdzenie, że skoro postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. to nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia. Ujawnienie uchybienia z kręgu art. 439 § 1 k.p.k. w postępowaniu kasacyjnym w związku z oddaleniem kasacji nie rzutuje w żadnym razie na konieczność wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, a więc prawomocnie rozstrzygającego o odpowiedzialności karnej oskarżonego”.

Reasumując, zaprezentowane powyżej rozważania jasno wskazują, że brak jest podstaw do odstępowania od przedstawionej wyżej, utrwalonej linii interpretacyjnej. Wobec tego w przedmiotowej sprawie należało stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., wydanego w sprawie o sygn. akt V KK 29/24, o oddaleniu kasacji obrońcy K.W. jako oczywiście bezzasadnej.

Z przedstawionych wyżej względów orzeczono jak na wstępie, zaś kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, na podstawie art. 638 k.p.k., obciążono Skarb Państwa.

SSN Stanisław Stankiewicz

[WB]

[a.ł]